

Практика співробітництва з місцевими громадами, що притаманна Полтавському національному педагогічному університету імені В. Г. Короленка, є плідним підґрунтям для розширення меж дидактичного процесу поза фізичне середовище закладу освіти і для прилучення до нього провідних фахівців галузей, кадрове забезпечення яких здійснює університет (освіта, освітній, проєктний та інноваційний менеджмент, екологія, культурологія та ін.).

Окрім суто освітньої цінності, такі дидактичні прийоми сприяють формуванню у здобувача освіти достатньо широких горизонтів власної причетності до життя громади, регіону, країни. Вчорашній випускник школи переживає власну професійну суб'єктивацію, відбувається усвідомлення того, що навіть на етапі здобуття професійної освіти він уже має безпосереднє відношення до обраної галузі, вступаючи в діалог із фахівцями, відстежуючи і аналізуючи проблеми її розвитку, наукового й технічного забезпечення, наявні тенденції, та все більш свідомо розглядаючи себе в якості фахівця, що має набути в ході навчання відповідних компетентностей. Не суперечачи перспективам формування можливостей для подальшого навчання чи працевлаштування в інших країнах, застосування систематичних дидактичних інтеракцій у контексті вітчизняної професійної сфери бачаться нами важливими для збереження людського капіталу України.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту. Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004, чинна редакція від 28.05.2023). Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Цимбалару А. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення. Український педагогічний журнал. 2016. № 1. С. 41-50.

Неля Кузнецова

кандидат педагогічних наук, доцент

КЗВО “Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради”

ПИТАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У АКсіОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Ключові слова: академічна доброчесність, учасники освітнього процесу.

Сутність проблеми, стан її дослідження. Академічна доброчесність визначається, як один із пріоритетів у Стратегії розвитку вищої освіти України на 2022-2032 роки, при цьому академічна доброчесність

розглядається як основа академічної культури. Аналіз теоретичних аспектів проблеми дозволяє виокремити кілька підходів до визначення поняття “академічна доброчесність”, зокрема, нормативний, ціннісний (аксіологічний), компетентнісний. Згідно нормативного підходу, закріпленого Законом України “Про освіту”, академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Міжнародний центр академічної доброчесності (ICAI) презентує ціннісний підхід до розуміння поняття “integrity” та визначає академічну доброчесність як відданість академічної спільноти, навіть перед лицем труднощів, шести фундаментальним цінностям: чесності, довіри, справедливості, повазі, відповідальності й мужності. В Україні проблематика питань академічної доброчесності активно розробляється з 2016 р. Незважаючи на певні досягнення у нормативному полі (наявність окремої статті 42 у Законі України “Про освіту”, розробку проекту ЗУ “Про академічну доброчесність”, розробку цілої низки методичних рекомендацій для закладів вищої та середньої освіти, оцінювання спеціальних підкритеріїв при акредитації освітніх програм та ін.), недооцінка ціннісних аспектів, містить небезпеку формалізації вирішення проблеми. Остання характеризується увагою до зовнішніх аспектів (наявність нормативних документів, запровадження перевірки письмових текстів на унікальність, проведення заходів із популяризації академічної доброчесності, створення етичних комісій тощо) та недооцінку внутрішніх, ціннісних регуляторів академічної поведінки учасників освітнього процесу.

Методологія, методи та дослідницькі інструменти. У емпіричному дослідженні використаний метод “дзеркального опитування”, апробований в межах проекту “Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти” (Academic Integrity and Quality Initiative – Academic IQ) (2020–2022). Сутність його полягає в тому, що однакові запитання ставляться викладачам та здобувачам вищої освіти як учасникам освітнього процесу. Це дозволяє не тільки співставити їх позиції по відношенню до питань академічної доброчесності, але й більш об’єктивно оцінити сам феномен. Базами емпіричного дослідження стали 10 закладів вищої освіти. У опитуванні взяли участь 119 здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей, 77 викладачів ЗВО та 125 здобувачів вищої освіти непедагогічних спеціальностей ЗВО України.

Висновки та результати дослідження. У результаті емпіричного дослідження було встановлено, що існує різниця у ставленні до питань академічної доброчесності викладачів та студентів, а також студентів педагогічних та непедагогічних спеціальностей. Майже половина

респондентів-майбутніх педагогів допускає можливість нечесної академічної поведінки, якщо це полегшує здобуття освіти. У здобувачів-непедагогів цей показник нижчий, і вони більш впевнені у запереченні такої поведінки. Актуальність питань академічної доброчесності більше усвідомлюється викладачами, ніж студентами-педагогами. Якщо 55,8 % викладачів вважають ці питання дуже актуальними, то у студентів цей показник – 26,1 %. Безумовно обов'язковим вважають дотримання академічної доброчесності 83,1 % викладачів та 46,2 % здобувачів. Якщо 59,7 % НПП часто відчувають моральний дискомфорт при порушенні студентами принципів академічної доброчесності, то у здобувачів цей показник – 18,5 %. При цьому іноді це відчуття з'являється у 51,3 % студентів. Невпевнені у знаннях видів академічної відповідальності за порушення майже 32 % опитаних майбутніх педагогів. Здобувачі непедагогічних спеціальностей більше ознайомлені з цим питанням. Майже половина здобувачів педагогічних ОПП допускають можливість таких порушень як списування, академічний плагіат, купівлю письмових робіт та ін., що свідчить про непевненість щодо усвідомлення необхідності академічної доброчесності. Лише 63 % майбутніх викладачів повністю погоджуються з думкою про те, що академічна доброчесність є обов'язковою рисою педагога.

Викликає занепокоєння відсутність стійкої позиції щодо обов'язковості академічної доброчесності у майбутніх педагогів. Зафіксована тенденція до розходження позицій викладачів та здобувачів у ставленні до питань дотримання академічної доброчесності. Узагальнення отриманих результатів дозволяє констатувати, що за всіма тематичними блоками опитування майбутні педагоги не демонструють переваг стосовно дотримання академічної доброчесності перед здобувачами непедагогічних спеціальностей.

Paweł Zieliński

professor, dr. hab.

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie (Poland)

KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI EDUKACYJNEJ W ŚWIETLE PEDAGOGIKI HUMANISTYCZNEJ EDUARDA SPRANGERA

Główny problem badawczy: w jaki sposób należy kształtować przestrzeń edukacyjną w zastosowaniu rozumienia i proponowanych rozstrzygnięć praktycznych według humanistycznej teorii wychowania Eduarda Sprangera. **Problemy szczegółowe** to: Jakie jest rozumienie przestrzeni edukacyjnej? Czym są relacje wychowawcze oraz nasycenie aksjologiczne wychowania? Jaka jest rola aksjologii pedagogicznej w filozofii i teorii wychowania? Jakie są podstawowe cele i wartości wychowawcze w teorii wychowania Eduarda Sprangera, również w